17/01/2020

Ο Επίσκοπος που αγωνίστηκε για την Βόρειο Ήπειρο

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο επίσκοπος Παντελεήμων Αργυροκάστρου (9 Ιουλίου 1890 – 24 Μαΐου 1969), κατά κόσμον Χρήστος Κοτόκος, υπήρξε κληρικός, θεολόγος, λόγιος καθώς και μια από τις ηγετικές προσωπικότητες του βορειοηπειρωτικού ελληνισμού στην μεταπολεμική περίοδο.

Γεννήθηκε στην Κορυτσά και φοίτησε σε σχολεία της πατρίδας του. Υποστηρίζεται η άποψη πως σε εφηβική ηλικία συμμετείχε στον Μακεδονικό Αγώνα. Το 1906, έπειτα από μέριμνα του συγγενή του, μητροπολίτη Μηθύμνης Στέφανου, μετέβη για σπουδές στην Θεολογική Σχολή της Χάλκης τις οποίες ολοκλήρωσε το 1913. Αργότερα, επέστρεψε στην πατρίδα του και δίδαξε Θρησκευτικά και Ιστορία ως καθηγητής στο Μπάγκειο Γυμνάσιο Κορυτσάς. Σε αυτή τη θέση παρέμεινε ως το 1920 όταν οι αλβανικές αρχές απαγόρευσαν τη λειτουργία του γυμνασίου. Ο Παντελεήμων όμως, παρέμεινε στην Κορυτσά όπου ανέπτυξε δράση σε πολιτιστικά, πολιτικά, θρησκευτικά και εκπαιδευτικά ζητήματα ενώ διετέλεσε ιεροκήρυκας σε ναό της πόλης. Ενδιάμεσα, είχε καταταγεί το 1915 στον ελληνικό στρατό ως ιεροκήρυκας στο 46ο Σύνταγμα που κατείχε την πόλη της Κορυτσάς.

Το 1923 και το 1929 υπέστη διώξεις διότι αρνήθηκε να αναγνωρίσει το αυτοκέφαλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αλβανίας λόγω του αντικανονικού τρόπου με τον οποίο αυτή κατέστη αυτοκέφαλη. Από το 1931 ως το 1937 σπούδασε Νομική και Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Εκτός της ελληνικής, ήταν γνώστης της αγγλικής, της γερμανικής, της ρωσικής, της ιταλικής, της τουρκικής, της γαλλικής και της αλβανικής γλώσσας.

Το 1937 μετά από συμφωνία μεταξύ της Ορθόδοξης Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Αλβανίας και του Οικουμενικού Πατριαρχείου ο Κοτόκος, που μέχρι τότε ήταν θεολόγος, χειροτονήθηκε αρχικά ιερέας και κατόπιν μητροπολίτης Αργυροκάστρου, θέση που διατήρησε μέχρι και την αποχώρηση του ελληνικού στρατού από την περιοχή, μετά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο και την γερμανική εισβολή στην Ελλάδα (Απρίλιος 1941) όταν και αναγκάστηκε να αποχωρήσει από το Αργυρόκαστρο μαζί με τα ελληνικά στρατεύματα.

Κατά τη διάρκεια της θητείας του, χαρακτηρίστηκε για τις ενέργειές του ενάντια στη διείσδυση της Ουνίας στην Αλβανία τον Αύγουστο του 1939, για την προσπάθεια ανύψωσης του ηθικού της ελληνικής μειονότητας καθώς και για την τάση του να εμποδίζει τους μικτούς γάμους μεταξύ ορθοδόξων και μουσουλμάνων. Παράλληλα, προσπάθησε να διασφαλίσει τη σημαντικής έκτασης εκκλησιαστική και μοναστηριακή περιουσία της επισκοπής του, ανανέωσε τα χρησιμοποιούμενα εκκλησιαστικά βιβλία, ίδρυσε νέους ναούς, μετέφρασε διάφορα έργα εκκλησιαστικών συγγραφέων στα αλβανικά, συγκέντρωσε διάφορα χειρόγραφα και κειμήλια με σκοπό τη δημιουργία εκκλησιαστικού μουσείου και ίδρυσε γυναικείο ορθόδοξο σύνδεσμο.

Για τη δράση του υπέρ της ελληνικής μειονότητας, ο Παντελεήμων

χαρακτηρίστηκε ήδη εκείνη την περίοδο ως άνθρωπος της ελληνικής προπαγάνδας, με αποτέλεσμα να τεθεί από τις αλβανικές αρχές υπό παρακολούθηση.

Κατά τη διάρκεια της κατοχής συμμετείχε σε κατασκοπευτικές οργανώσεις της Εθνικής Αντίστασης. Το 1943 έγινε πρόεδρος της «Κεντρικής Επιτροπής Βορειοηπειρωτικού Αγώνα» (θέση που κράτησε μέχρι το θάνατό του) και το 1945 της «Κεντρικής Επιτροπής Ελληνικών Δικαίων». Στις 18 Νοεμβρίου 1945, στα πλαίσια του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος οργάνωσε στην Αθήνα, μια ογκώδη διαδήλωση με συμμετοχή 100.000 με 150.000 ατόμων. Στις 21 Ιουνίου 1946 συμμετείχε μιλώντας σε παρόμοια συγκέντρωση στη Θεσσαλονίκη. Για τη δράση του σχετικά με το βορειοηπειρωτικό ζήτημα η, ελεγχόμενη από την κυβέρνηση, σύνοδος της ιεραρχίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αλβανίας, τον Ιούλιο του 1945 κατηγόρησε τον Παντελεήμονα για προδοσία και παράλληλα τον καθαίρεσε από τη θέση του επισκόπου Αργυροκάστρου. Συν τοις άλλοις, οι αλβανικές αρχές επέβαλαν ποινή φυλάκισης και στον αδελφό του.

Το 1946, ο Παντελεήμων έλαβε μέρος στο Διεθνές Συνέδριο Ειρήνης στο Παρίσι και το 1947 στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. ως βοηθητικό μέλος της ελληνικής αποστολής. Παράλληλα, πέραν του βορειοηπειρωτικού ζητήματος, δραστηριοποιήθηκε και στο ζήτημα της Κύπρου. Από το 1954 μέχρι και το θάνατό του, διετέλεσε πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της Εστίας Θεολόγων της Χάλκης. Ήταν επίσης μέλος του φιλολογικού συλλόγου «Παρνασσός», της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρείας και του Συνδέσμου Ελλήνων Λογοτεχνών.

Διάφορες μελέτες του επί θρησκευτικών και ιστορικών θεμάτων δημοσιεύτηκαν σε περιοδικά και εφημερίδες. Για την προσφορά του, τιμήθηκε με τον ταξίαρχο του Φοίνικα.

Ο Παντελεήμων απεβίωσε στις 24 Μαΐου του 1969 στην Αθήνα. Η κηδεία του έγινε δύο ημέρες μετά παρουσία πλήθους κόσμου και επισήμων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονταν ο υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου, εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων, ο αρχιεπίσκοπος Αθηνών Ιερώνυμος Α΄ κ.ά. Μάλιστα, αποδόθηκαν τιμές από στρατιωτικό άγημα και από στρατιωτική μπάντα.

Ο Παντελεήμων, στις 27 Φεβρουαρίου 1968, μέσω της ιδιόγραφης διαθήκης του, δώρισε την προσωπική του βιβλιοθήκη στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών. Κατ’ αυτόν τον τρόπο ανακηρύχτηκε δωρητής και ευεργέτης της ΕΗΜ.
Η ΕΗΜ, για να τιμήσει το θρησκευτικό, εθνικό και πνευματικό έργο του Παντελεήμονα, ανήγειρε προτομή του στο πάρκο των Ιωαννίνων.

Πηγή: Himara.gr